

Et etnografisk øjeblik med Lotte Meinert

Fortalt til Katrine Broch Hansen

“Tiden på feltarbejde skal forsvares, og det gør jeg gerne fra min position. Det er den dér indlevelse i verden og andre menneskers liv, som er vores særkende i antropologien. Selvfølgelig kan man rigtig meget med interviews og fokusgruppediskussioner. Men det er ved de oplevelser, som jo kun melder sig når man har været afsted i lang tid, når tingene begynder at gå sin gang, og man bliver sovset ind i det hele på godt og ondt, det er dér man kommer et spadestik dybere. Dé hvor man forstår på sin egen krop, hvad det vil sige at leve under de givne vilkår.

Jeg har lavet feltarbejde i Uganda siden 1994, så der er mange skelsættende øjeblikke. Men jeg husker særligt ét på mit ph.d.-feltarbejde i 1997, hvor vi boede i Tororo-distriktet. Der boede jeg med min partner Anton og vores dengang 2-årige søn Karl hos en ugandisk familie. Det var på AIDS-epidemiens højdepunkt. Jeg har aldrig været til så mange begravelser i mit liv. Der var den her dag, hvor en far kom med sin søn på 4-5 år, som var virkelig syg. Jeg havde tidligere haft dem med på klinik og hospital. Men den her formiddag så kom han med drengen i armene og satte sig ude foran vores hus på verandaen og spurgte, om jeg ville køre dem ind på hospitalet. Vi skulle til en begravelse, så jeg bad ham vente, til vi kom retur. Mens vi var til begravelsen, var der så én, der kom

og hviskede, at vi skulle komme hjem, fordi drengen lige var død.

Det var selvfølgelig en voldsom oplevelse. Det var chokerende – og også meget involverende, at der var en, der var død hjemme hos os. Jeg følte mig på en måde medansvarlig, fordi jeg havde sagt, at han skulle vente på, at vi kom tilbage. Faren i den familie, der havde taget os under deres vinger, Papa Emojong, blev pludselig meget alvorlig og sagde, at vi skulle tage hjem til huset, og det var vigtigt at vi fik snakket med faren til drengen og fik lavet et ritual. Jeg var fuldstændig paf. Han var en veluddannet mand, der havde arbejdet i et ministerium, og ikke ham man talte om traditionelle ritualer med. Det var sådan noget med en høne rundt om huset, og blod der skulle dryppes... Jeg troede nok heller ikke specielt meget på, at ritualet ville virke, men jeg kunne mærke at alle var engagerede i, at jeg ikke skulle anklages for at have gjort noget forkert. Det skulle offentligt anerkendes, at alle havde gjort det de kunne for at hjælpe den her far og dreng.

Så pludselig fra at have beskrevet tingene udefra, begravelser og ritualer, så var jeg virkelig involveret, og der var noget på spil for mig som person. Moralsk og på alle mulige måder. Også talen til begravelsen af drengen, hvor det gik op for mig, hvorfor folk beskriver dødshistorier så nøjagtigt, hvad der er sket og hvem, der

På feltarbejde i Uganda. Privatfoto.

gjorde hvad og hvornår. Det havde altid undret mig: “hvorfør bruger de så meget krudt på det?” Med ét kunne jeg se, hvor vigtigt det var – for de involverede – for mig – præcist hvordan den historie blev fortalt. Fagligt har jeg altid været optaget af moralitet, sygdom og død, men det er en anden kvalitet af viden, når man får det helt tæt på, og er “fluen i suppen” fremfor “fluen på væggen”, so to speak.

Selvom jeg ikke rigtigt troede på de ritualer og Papa Emojong heller ikke gjorde, så var der en anerkendelse af gode intentioner og det skulle gøres offentligt. Det var godt set af gamle Papa Emojong. [...] Jeg var jo blevet adopteret ind i familien. Anton havde betalt køer for mig. Det var alt sammen sådan en antropologisk leg. Men dét der med at blive beskyttet af sin far som en del af klanen; med brugen af de ritualer...(...) tror på det eller ej: Det var ikke kun for sjov.

Hvornår opstår øjeblikket, hvor det hele pludselig giver mening? Hvor antropologens forståelse forandres radikalt? Hvor man efter ugers eller måneders ihærdige forsøg med eet bliver en del af et fællesskab? Og hvordan opleves og erindres disse øjeblikke af antropologen? Dét handler denne mini-artikelserie om.

Lotte Meinert er antropolog, ph.d. og professor ved Aarhus Universitet.